

Pobochenko L.M., Khomutovska D.P.
National Aviation University

MAJOR TRENDS OF CHOICING BY NATIONAL COMPANIES THE PRIORITY REGIONS FOR EXPANSION

Summary

Determine the basic concepts of international expansion. Studied the countries, which became priority countries for international expansion. Identified a number of factors that contribute to a successful foreign markets.

Keywords: expansion, international company, international markets, priority markets, priority factors.

УДК 657.4

ОБЛІК ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Подоля Г.В.

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

Обґрунтовано сутність поточних зобов'язань підприємства. Визначено їх класифікацію відповідно до вітчизняних нормативно-правових актів. Встановлено основні проблеми обліку поточних зобов'язань підприємства та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: поточні зобов'язання, облік, рахунки, аналіз, вдосконалення.

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання суб'єкти підприємницької діяльності використовують ресурси, сформовані не лише за рахунок власних, а й позикових коштів. Це призводить до утворення зобов'язань, наявність яких за стабільних умов діяльності підприємства не погіршує фінансового стану суб'єкта, а їх розмір та динаміка свідчить про рівень взаємозв'язків з іншими суб'єктами господарювання.

Зобов'язання виступають як об'єкти обліку, аудиту та аналізу, оскільки впливають на ліквідність, кредитоспроможність і стійкість підприємства. Від правильної організації їх обліку залежить довір'я і розрахункова дисципліни, оборотність оборотних коштів, ділова репутація суб'єкта. Тому, метою діяльності підприємства має стати не лише раціональна організація обліку зобов'язань, а й своєчасний і повний їх аналіз.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні аспекти формування зобов'язань та особливості їх обліку у різних сферах господарювання неодноразово ставали предметом дослідження науковців. Зокрема, варто виділити праці Ф.Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, І.В. Орлова, В.Ф. Палія, Я.В. Соколова та інших. Проведені дослідження наукових праць та вивчення практики господарської діяльності свідчать про те, що окремі теоретичні положення щодо трактування поточних зобов'язань є дискусійними, а низка важливих аспектів класифікації, визнання, оцінки, методики їх обліку та аналізу потребують подальшого вдосконалення в сучасних умовах господарювання.

Мета дослідження. Визначити теоретичні основи здійснення обліку поточних зобов'язань підприємства та окреслити шляхи їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття зобов'язання пройшло в історії тривалу та складну еволюцію і на сьогоднішній день в економічній літературі не спостерігається єдності поглядів, щодо визначення його сутності. Зобов'язання прийнято розглядати з позиції боргу, суми витрат, залученого капіталу та заборгованості суб'єкта.

Як юридична категорія господарське зобов'язання – це господарські відносини, що регулюються правом. В силу існування цих відносин одна сторона уповноважена вимагати від іншої здійснення господарських операцій: передачі майна, виконання робіт, надання послуг, а інша сторона зобов'язана виконувати вимоги щодо предмету зобов'язання і має при цьому право вимагати відповідну винагороду – сплату коштів, зустрічні послуги [1].

Також поняття «зобов'язання» використовують у широкому та вузькому значенні. У широкому розумінні зобов'язання виникають як управлінський правовий акт замовлення або державний контракт. У вузькому значенні – виникають із господарського договору, укладеного за простою згодою сторін з інших підстав, що не суперечать закону; за результатами тендеру, конкурсу, іншого публічного торгу [1, с. 460].

Зобов'язання характеризуються:

- конкретними економічними ресурсами (поверненню підлягають ресурси, або їх грошовий еквівалент – залежно від умов договору);
- адресністю (ресурси повертаються позикодавцю або іншій третій особі за дорученням позикодавця);
- строком погашення заборгованості;
- винагородою за користування ресурсами;
- санкціями за порушення договірних зобов'язань за термінами і сумами погашення заборгованості.

З позиції бухгалтерського обліку зобов'язання – це джерело формування фінансових ресурсів для фінансування операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. У майбутньому заборгованість за зобов'язаннями має бути погашена шляхом передачі певних активів або послуг. Таким чином, зобов'язання – це вимоги кредиторів стосовно активів підприємства. Наявність зобов'язань (боргів) зменшує економічні вигоди підприємства і його капітал.

Законодавче трактування зобов'язання як категорії бухгалтерського обліку та фінансової звітності наведено в Законі України «Про бухгалтерський

облік та фінансову звітність в Україні» [3], НП(С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 11 «Зобов'язання». Згідно цих правових актів зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди [3, 5, 6].

Окремі положення щодо визнання зобов'язань визначені П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» та П(С)БО 26 «Виплати працівникам».

Порядок класифікації зобов'язань відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання» зображено на рис. 1.

Оцінюються зобов'язання згідно з принципом собівартості, за номінальною вартістю. Як правило, вона вимірюється поточною дисконтованою оцінкою очікуваного платежу. По короткострокових зобов'язаннях величина дисконту незначна і кредиторська заборгованість може бути виражена за своєю номінальною вартістю в сумі, що підлягає сплаті в майбутньому. По довгострокових зобов'язаннях сума дисконту, як правило, є суттєвою. Тому договірні платежі по відсотках і погашенню довгострокової заборгованості мають бути дисконтовані.

Таким чином, до поточних зобов'язань належать: короткострокові кредити банків; поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями; короткострокові векселі видані; кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги; поточна заборгованість за розрахунками (з отриманих авансів, з бюджетом, з позабюджетних платежів, зі страхування, з оплати праці, з учасниками, з внутрішніх розрахунків); інші поточні зобов'язання.

На сьогодні вітчизняна нормативно-правова база напрацювала цілий ряд нормативних документів з питань регулювання та методичного забезпечення обліку поточних зобов'язань підприємств, однак, в той же час, існує і цілий ряд проблемних моментів, які ускладнюють практичну організацію і здійснення обліку поточних зобов'язань суб'єктів гос-

подарування. Саме тому ці проблеми потребують пошуку шляхів їх вирішення для вдосконалення облікового процесу та аналізу поточних зобов'язань підприємств.

Так, документальним підтвердженням відносин між постачальниками, підрядниками та підприємством є договір. Укладення договору сприяє виникненню юридичного зобов'язання, яке ніяк не відображається на рахунках бухгалтерського обліку та в балансі. Це зобов'язання з'явиться в обліку лише після того, як суб'єкти господарювання перейдуть до виконання взятих на себе обов'язків і відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» його оцінка буде достовірно визначена та існуватиме ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення [2].

Така неузгодженість правового та облікового законодавства призводить до викривлення звітної інформації про фінансовий стан підприємства. Цю проблему можна вирішити шляхом відображення юридичних зобов'язань на позабалансовому рахунку 042 «Непередбачені зобов'язання» та у примітках до фінансової звітності. Після ж набуття юридичними зобов'язаннями усіх критеріїв відповідності бухгалтерського обліку, їх потрібно виключити з позабалансового рахунку і відобразити на балансових рахунках та у балансі підприємства. Такий порядок відображення поточних зобов'язань підприємства забезпечить користувачів фінансової звітності достовірною та обґрунтованою інформацією про борги підприємства та його платоспроможність.

Для раціонального та своєчасного контролю та управління поточною кредиторською заборгованістю за товари, роботи та послуги доцільно вести її аналітичний облік за певними групами. При цьому, з нашої точки зору, доцільно брати до уваги такі ознаки, як: термін погашення та виконання умов погашення.

За терміном погашення заборгованість доцільно розділити на три групи: до трьох місяців; від трьох до шести місяців; від шести до дванадцяти місяців. А от щодо такої класифікаційної ознаки, як виконання умов погашення, то за нею заборгованість варто поділяти на наступні три групи:

- заборгованість, термін погашення якої ще не настав;
- відстрочена заборгованість;
- прострочена заборгованість.

Для обліку розрахунків за одержані ресурси, виконані роботи та надані послуги Планом рахунків передбачено активний рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». А інструкцією про застосування Плану рахунків передбачено три субрахунки до даного рахунку: 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками», 633 «Розрахунки з учасниками ПФГ».

Така деталізація є доречною та зручною, але, на думку ряду науковців, вона є не достатньо детальною. Саме тому можливо до кожного з наведених раніше субрахунків відкривати наступні аналітичні рахунки: 631/1 «Заборгованість перед вітчизняними постачальниками, термін сплати якої ще не настав», 631/2 «Відстрочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками», 631/3 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками», 632/1 «Заборгованість перед іноземними постачаль-

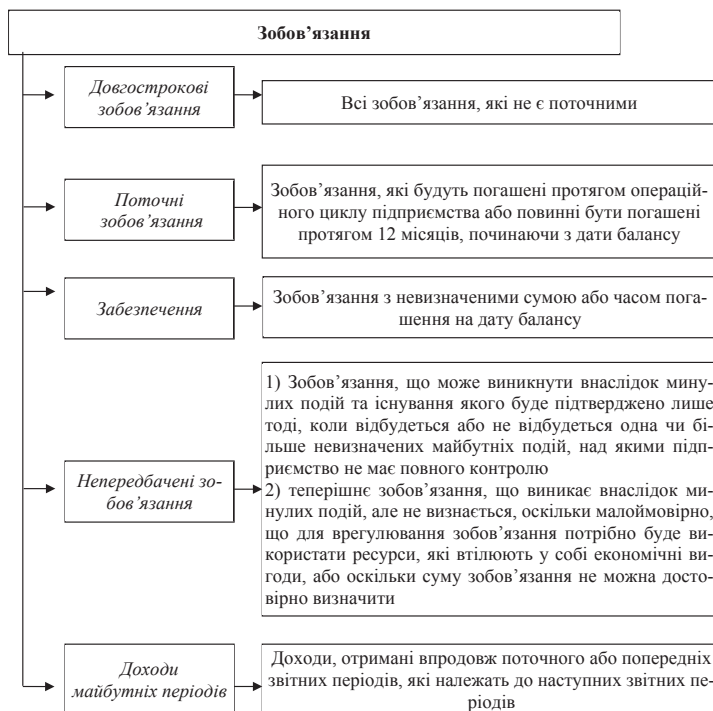

Рис. 1. Класифікація зобов'язань підприємства відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання»

Джерело: розроблено автором за даними [6]

никами, термін сплати якої ще не настав», 632/2 «Відстрочена заборгованість перед іноземними постачальниками», 632/3 «Прострочена заборгованість перед іноземними постачальниками».

А от заборгованість за надані послуги доцільно акумулювати на субрахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Крім того, особливу увагу на підприємстві варто приділяти залишкам рахунків, що обліковують прострочену заборгованість, щоб своєчасно вживати необхідні жорсткі заходи.

Висновки. Таким чином, з'ясовано, що поточні зобов'язання підприємства утворюються в результаті отримання товарів, робіт, послуг, необхідності сплати податків і зборів, авансів та заробітної плати, тобто як наслідок минулих подій.

Сучасне нормативно-правове забезпечення обліку поточних зобов'язань в Україні складається з цілого ряду нормативних документів, покликаних здійснювати його регулювання та методичне забезпечення, однак, існує і цілий ряд проблемних моментів, які ускладнюють практичну організацію і здійснення обліку поточних зобов'язань суб'єктів господарювання.

Нами запропоновано ряд напрямів удосконалення бухгалтерського обліку та, як наслідок, можливостей аналізу поточних зобов'язань підприємства, застосування яких покращить інформативність основних показників господарської діяльності підприємства з питань управління поточною заборгованістю та дозволить покращити його фінансове становище.

Список літератури:

1. Аналіз та аудит фінансової звітності підприємств: із використанням комп'ютерних технологій: Навч. посіб. / В.І. Крисюк, В.А. Шпильовий, Б.В. Крисюк та ін.; за заг. ред. проф. В.І. Крисюка. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. – 268 с.
2. Власюк Г.В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками / Г.В. Власюк // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – № 5. – С. 40-44.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV з наступними змінами і доповненнями // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
4. Михайлишин Н.П. Сутність зобов'язань та їх класифікація: економічний та правовий аспекти / Н.П. Михайлишин // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 2 (3). – С. 130-135
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 20 від 31.01.2000 р. з наступними змінами і доповненнями // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

Подольа А.В.

Хмельницький кооперативний торгово-економічний інститут

УЧЕТ ТЕКУЩИХ ОБЯЗАТЕЛЬСТВ ПРЕДПРИЯТИЯ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И НАПРАВЛЕНИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Аннотация

Обоснована сутність текущих обязательств предприятия. Определена их классификация в соответствии с отечественными нормативно-правовыми актами. Установлены основные проблемы учета текущих обязательств предприятия и предложены пути их решения.

Ключевые слова: текущие обязательства, учет, счета, анализ, совершенствование.

Podolya H.V.

Khmelnytskyi Cooperative Trade-Economic Institute

ACCOUNT OF CURRENT LIABILITIES ENTERPRISE: THE MODERN STATE AND DIRECTIONS OF IMPROVEMENT

Summary

Grounded essence of current liabilities of enterprise. Certainly their classification in accordance with domestic normatively legal acts. The basic problems of account of current liabilities of enterprise are set and the ways of their decision are offered.

Keywords: current liabilities, account, accounts, analysis, perfection.